

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610 —8611 610
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

25 Ocak 2024

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Mehmet ÖZHASEKİ
Bakan

EK:

-Dosya (1 Takım)

7/6155
616 44

**HATAY MİLLETVEKİLİ
SAYIN NERMİN YILDIRIM KARA'NIN
TBMM 7/6155 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLARI**

SORULAR

15 sağlık, çevre ve iklim örgütünün oluşturduğu Temiz Hava Hakkı Platformu'nun (THHP) hazırladığı Kara Rapor 22'ye göre; 2021 Türkiye genelinde en az 42 bin kişi hava kirliliğine bağlı hastalıklar nedeniyle yaşamını yitirdi. Türkiye'de, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) standartlarına göre havası temiz şehir yok.

6 Şubat ve 20 Şubat 2023 tarihlerinde gerçekleşen 11 ilimizi etkileyen büyük depremlerden sonra, ülkemiz genelinde artan hava kirliliği halk sağlığı açısından büyük bir tehdit haline gelmiştir. Deprem anında, sonrasında ve enkaz kaldırmalarda çalışmalarında oluşan toz bulutları hayatta kalan yurttaşlarımızın sağlığını da tehlikeye atmaktadır.

Greenpeace Akdeniz, Hatay'ın Samandağ ve Defne İlçelerinde yaptığı partikül madde (PM 2.5) ölçümlerinde, kirlilik ortalamasını 70 mikrogram gram çıktığını belirterek korkunç gerçeği bir kez daha gözler önüne serdi. Bu ölçümün, Dünya Sağlık Örgütü'nün belirlediği limitin 5.2 kat üstünde kaldığı görülmektedir.

Depremden etkilenen kentlerde hava kirliliği, enkaz tozu ve ısınma için açıkta ateş yakılması gibi nedenlerle ulusal limitlerin (PM10, S02 ve N02) 2.5 katına, Dünya Sağlık Örgütleri kılavuz (PM2.5) değerlerinin ise 7.5 katına çıktı. Depremden kaynaklı artan toz ve kimyasal maddeler havayı kirleterek insan sağlığını riske atmaya devam ediyor.

Temiz Hava Hakkı Platformu'nun (THHP) hazırladığı Kara Rapor'da; kanser, kalp-damar, KOAH gibi hastalıklara yol açan hava kirliliğinin ruh sağlığı ve uyku düzenini de olumsuz etkilediği de belirtiliyor.

Çevre Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi tarafından Hatay'ın farklı ilçelerinden alınan toz örneklerinin analizi yapılarak yürütülmüş çalışmada 45 toz örneğinin 16'sında ise asbest tespit edilmiştir.

6 Şubat ve 20 Şubat depremlerinden sonra hava kirliliğinin en yüksek olduğu iller arasında gelmektedir.

Hatay'da halen binlerce yurttaşımız konteyner kentlerde yaşamaktadır. Elektrik ve doğalgaz kesintilerinin de sıklıkla görülmesi dolayısıyla özellikle ilerleyen günlerde kömür ve odun yakımı artacaktır.

Kaçak yakıt kullanımı, kalitesiz kömürler, bilinçsiz soba kullanımı ve benzeri birçok nedenden halk sağlığı büyük tehdit altındadır.

Bu bağlamda:

1-Hatay İlimizin İskenderun ve Payas İlçelerinde, özellikle OSB bölgelerinde yer alan termik santraller, demir çelik fabrikaları, gübre fabrikaları ve diğer sanayi tesislerinin olduğu bölgelerde hava kirliliğini ve ölçümleri ne sıklıkla ve hangi yöntemlerle yapılmaktadır?

2-2020-2021-2022-2023 yılları itibariyle Hatay da OSB bölgesi, termik santralleri ve diğer sanayi tesislerinde veri toplama ve depolamada KGS2 (İkinci Seviye Kalite Güvence Sistemi) prosedürünün yerine getirilip getirilmediği ne sıklıkla denetlenmektedir? Prosedüre uymayan santral/şirket/tesislere ne tür cezai -yaptırımlar uygulanmakta olup tutarı nedir?

3-Bakanlığınızca, 2020/2021/2022/2023 yıllarında, yılları ayrı ayrı belirtilmek suretiyle, Hatay da OSB bölgesi, termik santralleri ve diğer sanayi tesislerinde Ulusal Sınır değer ve Dünya Sağlık Örgütü'nün sınır ve değerlerine uyulup uyulmama denetimi ne sıklıkla gerçekleştirilmektedir? Sonuçların Valilik web sayfasında veya Çevre Şehircilik ve İklim Değişiklik Bakanlığına bağlı İl Müdürlükleri web sayfasında yayınlama gibi bir çalışmanız var mıdır ?

4-Bakanlığınızca, 2020/2021/2022/2023 yıllarında, Hatay da yılları ayrı ayrı belirtilmek suretiyle, KGS2 (İkinci Seviye Kalite Güvence Sistemi) prosedürünün yerine getirmeyen kaç firma/şirket/tesis/santral tespit edilmiştir?

5-Bakanlığınızca, Hatay'da Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemleri'ni (SEÖS) kurmayan ya da kurulduğu halde sınır değerini aşmış tesisler hakkında ne tür cezai ve idari yaptırımlar uygulanmıştır? Uygulanmış ise cezai tutar nedir ?

6-Hatay da İskenderun, Payas ve Antakya Organize Sanayi Bölgelerinde, Hava Kalitesi İzleme istasyonlarının birbirlerine kaç metre mesafededir? Hangi sınır değerlerler kriter olarak alınmaktadır? Bahsi geçen istasyonlar sürekli çalışmakta mıdır? Kapatıldığı veya değerlere ulaşılmadığı günler var mıdır ?

7-Hatay'da gerek Deprem gerekse fosil yakıtların fazlaca atmosfere salındığı İskenderun, Payas, Antakya, Defne, Samandağ, gibi ilçelerimizde partikül madde (PM 2.5) ve (PM 10) ölçümleri yapılmakta mıdır ? Yapılıyor ise 2020-2021-2022-2023 yılları içinde aylık bazda Ulusal ve DSÖ' nün referans sınır değer aralığını aşan günler açıklanacak mıdır ?

8-Hava kirliliğinin yoğun yaşandığı başta Hatay ve diğer iller için Bakanlığınız hangi alanlarda hangi önlemleri almaktadır?

CEVAP

1,6-Ülkemizde hava kalitesi izlenmesine ilişkin çalışmalar ile sınır değerler, AB uyum sürecinde hazırlanan ve 96/62/EC, 99/30/EC, 2000/69/EC, 2002/3/EC, 2004/107/EC direktiflerinin ulusal mevzuata aktarılması sonucu 06.06.2008 tarih ve 26798 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanarak yürürlüğe giren "Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği ve eklerinde" yer almaktadır.

Hatay İlinde 4 adet hava kalitesi izleme istasyonu yer almaktadır. Ancak, Hatay-Antakya ve Hatay-Vali Kavşağı istasyonlarının etrafında devam eden enkaz kaldırma çalışmalarının fazla olması ve güvenlik nedeniyle geçici olarak kaldırılmıştır. İlgili istasyonların yerine Bakanlığımıza ait 2 (iki) adet mobil hava kalitesi ölçüm aracı görevlendirilmiş olup, Antakya ve Samandağ ilçelerinde ölçümlerine devam etmektedir. İstasyonlardan elde edilen anlık ölçüm sonuçları, hem www.havaizleme.gov.tr web adresinden hem de Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağı Mobil Uygulamasından vatandaşlarımızın bilgisine sunulmaktadır.

2,3,5-Hatay İlinde Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemi (SEÖS) Kurulu 8 Tesis 16 Baca olup, Tüm tesis ve bacalarının SEÖS lerinde gerek Kalite Güvence Sistemi 2 (KGS-2) gerekse Yıllık Geçerlilik Testi (YGT) işlemleri sistem tarafından anlık denetlenmektedir. KGS2 ve YGT işlemi bulunmayan tesis yoktur.

Tüm tesislerin SEÖS emisyon değerlerine uygunluğu anlık olarak denetlenmektedir. Tesislerin SEÖS verilerinin web sayfasından yayımlanması gibi bir çalışma yoktur.

2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu kanuna istinaden çıkarılan mevzuatlar kapsamında Bakanlığımız merkez teşkilatı ve İl Müdürlüklerimizde görevli denetim personelleri tarafından ani, birleşik ve şikayet üzerine denetimler yapılmaktadır. Bu Çevre Kanunu'na aykırı faaliyet gösteren ve kirliliğe sebebiyet verdiği tespit edilen kurum, kuruluş ve işletmelere, 2872 sayılı Çevre Kanunun 20. Maddesine göre idari yaptırımlar uygulanmakta, 15. Maddesine göre de faaliyet durdurma cezaları verilebilmektedir.

Hatay İlinde 2020 yılından itibaren hava kirliliğini önlemeye yönelik 230 adet denetim gerçekleştirilmiş olup 46 adet idari yaptırım kararı verilerek 2.857.822,95 TL tutarında idari para cezası uygulanmıştır.

Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemlerini (SEÖS) kurmayan, kurmuş olsa dahi Kalite Güvence Sistemlerini yapmayan veya yaptığı halde yönetmelikte yer alan emisyon limit değerlerini aşan işletmelere 2872 Sayılı Çevre Kanunu'nun 20 (b) bendinde yer alan "**İzne tâbi tesisleri, aldıkları izin belgesinde veya yönetmeliklerde öngörülen önlemleri almadan veya yönetmeliklerde belirlenen emisyon standartlarına ve sınırlamalarına aykırı olarak işletenlere 2023 yılı için belirlenen 293.188 TL idarî para cezası verilir.**" hükmü gereğinde idari yaptırım uygulanmaktadır.

4-Hatay İlimizde KGS2 veya YGT işlemlerini yerine getirmeyen tesis bulunmamaktadır.

7-Hatay ilinde yer alan tüm hava kalitesi izleme istasyonlarında PM10 parametresi ölçülürken, sadece Hatay-İskenderun-Merkez istasyonunda PM2.5 parametresi ölçülmemektedir.

İstasyonlara ait tüm ölçüm sonuçları Bakanlığımızın www.havaizleme.gov.tr web adresinden ve Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağı Mobil Uygulamasından ücretsiz olarak vatandaşlarımızın bilgisine sunulmaktadır. Ayrıca, hem aylık hem de yıllık hava kalitesi bültenlerine de Bakanlığımızın web sayfasından ulaşılabilir.

8-Bakanlığımızın; 06.06.2008 tarih ve 26898 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği kapsamında, 2013/37 sayılı Bakanlığımız Genelgesi ile belirlenen illerde, Bakanlık Taşra Teşkilatı koordinasyonunda ve yerel yönetimler işbirliği ile hava kalitesini iyileştirmeye yönelik eylemlerin yer aldığı "**Temiz Hava Eylem Planları**" 2020-2024 yıllarını kapsayacak şekilde ikinci beş yıllık dönem için hazırlanmış olup, Hatay ili için de yürürlüktedir.

Net Sıfır Emisyon Stratejisi doğrultusunda; ilgili kuruluşlarla işbirliği dâhilinde çalışmalarımız yürütülmekte olup, bilgi teknolojileri ve coğrafi bilgi sistemlerini doğrudan kullanan HEY Portalı ve NEFES yazılımı ile illerimizde hava kalitesi seviyelerinin korunmasına esas karar destek süreçleri için veri üretilmekte ve illerimizde hava kalitesinin korunması önlemlerinin yaygınlaştırılması için gerekli tavsiyeler yerel yönetimlere aktarılmaktadır.